

Programsensorrappport, Bachelorprogrammet, Institutt for Administrasjon og organisasjonsvitenskap, Universitetet i Bergen, 2018

Jarle Trondal, Programsensor

Bakgrunnsinformasjon

Rapporten dekker Bachelorprogrammet ved Institutt for Administrasjon og Organisasjonsvitenskap (Admorg), 2018. Samtlige emner inngår i evalueringen selv om rapporten ikke diskuterer enkeltemner spesifikt. Fokus er snarere programsammenheng. Rapporten bygger på et møter med instituttledelsen, det vil si instituttleder og undervisningsleder. I tillegg hadde programsensor uavhengige møter med henholdsvis kursansvarlige på emnenivå samt tre representanter for studentene. I hovedsak benyttes informasjon som ble gitt gjennom en todagers samling 6.-7. desember, 2018.

På oppdrag fra Admorg legges følgende bestilling til grunn for programsensuren:

- 1) Revisjonsarbeidet: Instituttet ønsker innspill på reformvalgene de står foran på Bachelorprogrammet 2019 og fremover. I så måte fremstår denne rapporten mer som en diskusjon om fremtiden enn fortiden. Instituttets fokus har lenge vært på forskningen som læringsarena, og hatt mindre praksisorientering. Instituttet ønsker å beholde forskningsfokuset, men ønsker justeringer.
- 2) Samordning mellom emner, både horisontalt og vertikalt: Vertikalt omfatter dette suksessiv/kumulativ sammenheng mellom kurs over nivå; horisontalt omfatter dette samordning mellom kurs på samme nivå. I tillegg omfattes forholdet mellom bolkundervisning vs. parallellundervisning gjennom semesteret.
- 3) Metodeundervisning: Instituttet ønsker å styrke metodeundervisningen, noe som vil innebære økt skolering i dette. Et sentralt spørsmål er hvordan metodeundervisningen tenkes organisert. Dokumenter diskuterer modeller for dette.
- 4) Skalering av emnene: Dette omfatter blant annet overgangen fra 15 ECTS til 10 ECTS på emnenivå, samt spørsmål knyttet til undervisningsbelastning og bacheloroppgavens omfang.

Denne bestillingen legges til grunn for kommentarene og diskusjonen nedenfor. Det foreligger ikke noe formelt målsettingsdokument som kommentarene og diskusjonen holdes opp mot.

Revisjonsarbeidet

Reform av Bachelorprogrammet er noe instituttene ønsker å gjøre og ikke som en følge av eksternt press fra universitetet eller internt som følge av ressursmangel. Instituttet opplever ikke ressursmangel. Det foreligger imidlertid enkelte utfordringer i det nåværende programmet, og dette danner utgangspunkt for ønsket om reform. Instituttet har iverksatt reform av Masterprogrammet som følge av tidligere programevalueringer. Dette kan danne grunnlag for fremtidig reform av bachelorprogrammet. Dette reiser særlig en diskusjon om behovet for økt indre faglig sammenheng i programmet.

Gjennomstrømning er utfordrende, og synes å være omtrent gjennomsnittlig i forhold til fakultetet som helhet. Ny statlige finansieringsmodell innebærer at tildeling av resurser blir mer basert på at studentene gjennomfører program. Mer av pengene blir derfor knyttet til programnivået. Dette kan medføre at instituttet i fremtiden fristes til å ta opp for mange studenter på programmet. En annen utfordringer er at det rapporteres om for svakt fremmøte på forelesningene, noe som gir dårlig ressursbruk for instituttet samt risiko i forhold til programgjennomføring. Det rapporteres om delvis tomme undervisningslokaler, noe som gir grunnlag for et behov for endret struktur i programmet. Instituttet rapporterer også om frafall av studenter fra oppmelding til deltakelse. Det er ofte 2/3 frafall over tid i forhold til de som har meldt seg opp på 200-nivået. Samme problem rapporteres fra 100-nivå, men det finnes ikke tall på frafall fra oppmelding til deltakelse. Denne statistikken kan lages ved å rapportere oppmøte på første, andre og siste forelesning. Frafall skal også registreres ved å kople 200-kurs opp mot bacheloroppgaven.

Instituttet har hatt strukturdiskusjon på 200-nivå basert på underliggende diskusjoner blant emneansvarlige samt enkeltevalueringer av emner. En sentralt diskusjon har vært om programmet i for tidlig fase tvinger studentene til å velge retning og at de tidlig mister faglig bredde. Instituttet beskriver at de ønsker å møte dette ved endring av kursplassering i semester: Forslaget som ble presentert er å tømme første semester høst for 200-kurs og

legge disse til våren. I tillegg ønsker instituttet å redusere Bacheloroppgaven til 10 ECTS, samt å splitte kursene 209 og 210 og etablere disse som fire valgemner. Da får studentene doblet antall valgmuligheter samt at instituttet får økt den faglige bredden i programmet på 200-nivå. Dette innebærer samtidig at studentene kan velge både organisasjonsteoretisk kurs og statsvitenskapelige kurs på 200-nivå. Programsensor noterer at forslaget vil bidra til økt faglig bredde.

En utfordring som instituttet også presenterer er hvordan forskningsgruppene skal involveres i undervisningen. Instituttet beskriver at forskningsgruppene bør finne økt eierforhold til bachelorkurs. Forslaget om å splitte kursene 209 og 210 i fire emner øker tilgangen på kurs sammenlignet med tidligere, og forslaget passer særlig to av forskergruppene. Dette kan antas å øke faglig interesse for disse kursene i forskningsgruppene.

Samordning mellom emner

Studentene rapporterer et "Bachelorsymptom": Det er lav kullfølelse og studentenes tilhørigheten til både instituttet og kurs er svak. Dette antas å kunne medføre frafall. Studentene oppgir at det første kurset de tar - 100-kurset - har gjort tiltak for å få studentene til å bli bedre kjent: Ekskursjon, seminarer, gruppeoppgaver, osv. Disse tiltakene oppleves å gi effekt på dette kurset, og således å anbefale. Endel studenter er eksterne, fra andre institutter. Dette bidrar til lavere kullfølelse og samhold. I noen kurs kommer over halvparten av studentene fra andre institutter. Dette reduserer også kullfølelsen. Problemet oppgis å være størst i høstsemesteret. Vår-semesteret oppgis å være bedre, med større andel admorg-studenter.

Et kurs som gis på engelsk (107) oppleves å være bedre i så måte: Studentene oppleves å være bedre faglige - de er mer aktive, kommer mer på forelesning, og får bedre karakterer. Noe av årsaken kan være høyere inntakskvalitet på disse studentene.

Særlige utfordringer på 100-nivå

Endel emner har fått utvikle seg selvstendig over tid, med lokale kursløsninger som ikke henger i hop med øvrige kurs. Emnene koordineres ikke over tid med hensyn til pensum,

osv. Emner kan derfor overlappes, samt at man kan få fagområder som ikke dekkes av noen kurs. Emneansvarlige rapporterer høy kursautonomi. Emner oppfattes som små private "bedrifter" og at instituttet har kultur på at det skal være slik. Utfordring er delvis kultur, delvis historie, og delvis kapasitet. Det spriker også faglig innenfor enkeltemner siden det kan være flere som foreleser på samme kurs. På mer overordnet nivå har Bachelorprogrammet ingen arena for faglig samordning. Emneansvarlige forslår at det bør etableres nivå-baserte arenaer for samordning. Kursansvarlige rapporterer et ønske om å se 100-porteføljen i sammenheng fordi det er et behov for å se 100-nivået som helhet. Dette gir i neste runde utfordringer på 200-nivå: Når kursene 209 og 210 splittes i fire kurs øker samtidig sannsynligheten for at sammenheng mellom kursene blir lavere og at programkoherens svekkes.

På 200-nivå rapporteres også samordningsutfordringer

Pensumendringer oppleves vanskelig å gjennomføre pga. høyt individuelt eierskap til kursene. Det har ikke eksistert noe felles fora hvor emneansvarlige samordner. I tillegg rapporteres en særlig utfordring med hensyn til suksessiv faglig koordinering når man har få adm.org-studenter på 200-kurs. Effekten er at kursholdere må gjenta faglige poenger i noen grad. Dette rapporteres likevel ikke som et problem fra studentene. Studentene opplever lite overlapp mellom 100-kursene. Programsensor registrerer likevel at både 100- og 200-nivået kan koordineres seg bedre innbyrdes, samt over nivå. Emneansvarlige opplever at det er rom for større programkoordinering. De har likevel ikke diskutert dette. Initiativ til kurskoordinering gjøres ad-hoc mellom kursholdere og ikke via undervisningsleder. Programsensor noterer at Bachelorprogrammet har svakt utbyggede prosedyrer og arenaer for faglig koordinering.

Bachelorprogrammet har en varig spenning mellom statsvitenskap og organisasjonsteori. De ansatte beskriver at statsvitenskapen har blitt noe nedprioritert i pensum over tid. Kursene i 104 og 107 oppleves å ligge litt løst koplet til øvrige 100-kurs med lite innslag av koordinering. Det har likevel ikke vært særlig debatt på instituttet om dette faglige skillet. Arven fra en statsvitenskapelig organisasjonsfaglig tilnærming har derfor lidd. Bachelorprogrammet har derfor blitt fragmentert, med potensielle spenninger mellom kurs

og kursholdere. Forslaget som trekkes frem er mer fokus på organisasjonsteoretisk basert statsvitenskap.

I forlengelsen av dette har Johan P. Olsen beskrevet "The Bergen approach", med direkte henvisning til Admorg. Dette perspektivet omfatter studiet av offentlige organisasjoner og offentlig politikk. Instituttet rapporterer at de ikke har diskutert hva dette perspektivet innebærer, og "hansken" fra Olsen har i liten grad blitt drøftet. Instituttets stab har ikke hatt diskusjon om hva slags statsvitenskap dette er. Det gis noe om dette i enkelte kurs, blant annet 100-kurset, men spørsmålet har ikke vært løftet opp til instituttets plenum. Det er også usikkert om dette tas videre i andre kurs. Hvordan organiserer man et stat, kontra generiske organisasjoner? Ulike kurs vektlegger ulikt her. Instituttet påpeker at en delvis ny generasjon ansatte kan gjøre det lettere å ta opp diskusjonen igjen, men øker samtidig potensialet for faglig fragmentering siden få av disse kjenner instituttets faglige historie. Det kan derfor være et behov for gjennomgang av kjernen i "Bergen approach" internt i staben. Et forslag er at dette i første omgang kan få gjenklang i de nye "state-of-the-art"-kursene på masternivå, og at denne tanken gjennomsyrrer bachelorprogrammet i etterkant. Programsensor noterer at dette spørsmålet bør være en felles instituttdebatt, og ikke bare på programnivå.

Samordning av vurderingsformer ble kort tatt opp: Tanken er variasjon i vurderingsformer mellom kurs, blant annet ut i fra hvor krevende kursene er. Noen kurs har to eksamener, mens andre kurs har en. Dette er svakt koordinert. Programsensor noterer at instituttet kan foreta en samlet diskusjon av evalueringsformene på programnivå.

Studentenes erfaring med hensyn til samordning er at de opplever økende vanskelighetsgrad fra 100-emner til 200-emner. Studentene opplever også mindre fragmentering mellom fag enn det emneansvarlige rapporterer, til tross for høy kursautonomi. Studentene rapporterer noe overlapp, men synes samtidig at dette er bra. Studentene rapporterer også at pensumoverlapp mellom kurs som bra. Gjentakelser beskrives som bra fordi det øker læringen.

På ett punkt beskriver studentene samordningsproblemer: Studentene beskriver to hovedretninger på Bachelorprogrammet: Organisasjonsteori på den ene siden og statsvitenskapelig på den andre. De beskriver et markert skille mellom disse to områdene, og at de kan slite med å se sammenhengene. Når kursene fokuserer på private organisasjoner i organisasjonsteorien, kan utfordringen bli for studentene å kople denne innsikten mot det statsvitenskapelig studiet av offentlig politikk. Programsensor noterer at instituttet bør se på faglig sammenhengen mellom disse to områdene.

Metodeundervisning

På tilsvarende måte som på Masterprogrammet, satser Instituttet på økt metodekomponent i Bachelorprogrammet. Instituttet beskriver et stort behov for nytt metodekurs på 200-nivå. Per i dag har ikke studentene eget metodekurs på 200-nivå, men et felleskurs (15 ECTS) på 100 nivå. Manglende ytterligere kursing i metode gir per i dag en utfordring på masternivå hvor studentene har for lite metodekunnskap. Diskusjonen mellom instituttet og programsensor gikk primært på hvordan dette skal organiseres, og hvilke effekter det kan ha for eksisterende kurs. To hovedmodeller ble presentert: Enten å gi et nytt metodekurs eller å legge inn metodeundervisning med analysekomponent integrert i substanskursene på 200-nivå (dvs. i de 4 nye emnene som etableres ved oppsplittingen av 209 og 210). Styrken ved en såkalt "integret modell" er at studentene ser praksis anvendelse av metoden. Ulempen kan være metodisk standardisering og dybde. Metodekomponenten kan også lide i forhold til substans. Fordelen ved en "spesialisert modell" med eget nytt metodekurs er økt dybde og fokus på metoden, men ulempen kan da være at studentene ikke får integrert metodekunnskap i faget for øvrig. Dette kan bli et problem når studentene skal anvende metodekunnskap i bachelor- og masteroppgaver. Valget mellom disse modellene kan også utfordre valgmuligheter/fleksibilitet i programmet for øvrig. Dersom et nytt kurs etableres som obligatorisk kurs, kan dette utfordre tanken om valgfrihet til kurs. De emneansvarlige hadde ingen sterke oppfatninger knyttet til disse to modellene for økt metodeskolering av bachelorstudentene.

Denne diskusjonen henger sammen med andre utfordringer knyttet til 200-nivå endringer: Det rapporteres fra instituttet å ikke være studentgrunnlag for 209 og 210. 250 skal også gjøres til 10 poengs emner. Bacheloroppgaven endres. Dette vil gjøre det lettere for

studentene å gå mellom instituttene. Likevel vil endring av bacheloroppgaven, med redusert normering, gi økt behov for metodekursing. Dette har konsekvenser for vurdering av "integreert" eller "spesialisert" modell for metodekurset. Denne diskusjonen har horisontale konsekvenser for øvrige kurs, særlig på 200-nivå, og bør derfor tas blant samtlige emneansvarlige.

Studentenes erfaring med hensyn til metodeundervisning er at dette bør være valgfag på 200-nivå. Mange studenter synes at metoden på 100-nivå var krevende. Det rapporteres om bratt læringskurve i løpet av et kort høstsemester, og mange innleveringer. Studentene ønsker imidlertid mer metode på 200-nivå, særlig med hensyn til bacheloroppgaven. I så måte ønsker studentene en "integreert løsning" av metodeundervisning i substanskurs. Studentene mener at metoden på denne måten blir relevantgjort og mindre skremmende. Studentene foreslår også at disse kursene kan kjøres som blokkundervisning med egen metodedel.

Skalering av emnene

2/3 av studentene på Masterprogrammet kommer fra eget Bachelorprogram. I tillegg kommer noen studenter fra Sampol's bachelorprogram. Programsensor noterer derfor tett kopling mellom bachelor- og masterprogrammet på Admorg med hensyn til studentovergang. Antall studenter på bachelorprogrammet er omlag 300 til enhver tid.

Bachelorprogrammet tenker å skalere emner fra 15 til 10 ECTS. Dagens opplegg er i grov trekk tre store komponenter: En bacheloroppgaven (15 ECTS), samt enten A209 (governance, profesjon, offentlig politikk) eller A210 (organisasjonsteori). Alle ansatte får per i dag 5 timer i uttelling per time uansett størrelse på kurs, om kurset gis på engelsk eller norsk, om man kjører kurset første gang eller ei, osv. Dette genererer kostnader. Instituttet ønsker å skalere ned kursene og ressursbruken, i tillegg til emnereorganiseringene nevnt ovenfor.

Et spørsmål er hva det vil innebære å gå fra 15 ECTS til 10 ECTS: Hvor trange blir tidsrammene per kurs. Skal studentene skrive både bacheloroppgave og skrive flere essays parallelt i hvert kurs? Dette vil gi mer press på studentene og potensielt økt overlapp.

Kombinasjonen av økt press og valgekurs har til nå ført til noen tomme lokaler på forelesninger. Programsensor noterer et behov for at instituttet foretar en gjennomgang av hvilke implikasjoner nedskaleringen medfører for enkeltkurs, bacheloroppgaven, og programmet som helhet.

En utfordringer på 200-nivå er hvordan man skal få plass til en bacheloroppgave innenfor 10 ECTS og samtidig opprettholde kvalitet og omfang. Selve kravspesifikasjonen/omfang gjenstår. Instituttet trenger følgeevaluering, noe programsensor vil bidra til. Her skal det noteres hvilke valg som treffes underveis, og hvilke dilemmaer ulike valg medfører. I tillegg ønsker instituttet å lære fra andre læresteder. Både Sampol og Institutt for Statsvitenskap ved UiO har en bacheloroppgave på 10 ECTS. Utfordringen for instituttet er reell faglig nedskalering av bacheloroppgaven. Utfordringen blir derfor hvordan å sikre reell reduksjon av oppgaven. Spørsmålet på aggregert nivå blir at studentenes læring i bachelorprogrammet som helhet skal bli like godt eller bedre. Programsensor noterer derfor at de ulike reformtiltakene bør sees i sammenheng.

Det gis også seminartilbud, for eksempel i 101 og 104. I følge studentene får kurs som gir seminarer hvor studentene får gode tilbakemeldinger, også bedre evalueringer. Det er gjerne masterstudenter som leder disse. Alle 100-kurs har dette, men hvor noen er obligatoriske mens andre er valgfrie. Det er likevel mindre valgfrihet første semester, men mer etterhvert. 100-kurset har obligatoriske seminarer. Kursene 100, 101 og 104 har obligatorisk innlevering av oppgave i seminarene. Studentene påpeker at dette tiltaket medfører økt deltakelse i seminarene siden det presser studentene til deltakelse.

Studentenes erfaringer er at instituttet gir godt tilbud av seminarundervisning. Seminarene oppleves som nyttige for å få konkretisert forelesningene. Likevel rapporterer studentene at det er lite diskusjon i seminarene. Studentene foreslår at det hadde hjulpet å ha de samme seminargruppene over flere år: Dette ville redusere en rapportert seminar-frykktkultur hvor man opplever å dumme seg ut. En effekt av dette er at det blir mer "forelesning" av masterstudenten: De burde drive mer positiv forsterkning, i følge studentene. Seminaret i metode rapporteres å være noe bedre: Oppgaverelatert kurs gjorde en forskjell. Studentene rapporterer også at det kan være nyttig med flere obligatoriske oppgaver. De rapporterer

stort ønske om innleveringer i seminarene. Da jobber man bedre og lærer bedre. Arbeidstrykket kan økes. Studentene opplever å ikke ha det tøft på bachelorprogrammet. Metodekurset avviker imidlertid positivt.

Oppsummering

Oppsummert noterer programsensor seg følgende utfordringer:

- Det er behov for økt indre faglig sammenheng i programmet og herunder å etablere faste rutiner og fora for faglig koordinering på programnivå. Dette gjelder både mellom den statsvitenskapelige og den organisasjonsfaglige delen av programmet, samt med hensyn til faglig overlapp.
- Det er behov for å rette tiltak mot frafall av studenter, blant annet gjennom å øke kullfølelse og deltakelse i kurs og seminarer.
- Programsensor noterer at instituttet kan foreta en samlet diskusjon av evalueringsformene på programnivå.
- Metodeundervisningen står foran et valg mellom integrert og spesialisert løsning. Studentene rapporterer ønske om en integrert løsning. Diskusjonen om dette bør tas bredt på instituttet.
- Med hensyn til skalering av kurs noterer programsensor at de ulike reformtiltakene bør sees i sammenheng, og at hensynet til reell reduksjon bør diskuteres opp imot hensynet for samlet økning av studentenes læring på programnivå.